

Epsztein, Tadeusz

Sesja naukowa "Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie" - Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, 22-24 maja 2002 r.

Mazowieckie Studia Humanistyczne 10/1 2, 271-272

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sesja naukowa *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie* – Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, 22–24 maja 2002 r.

W ostatnich latach do ośrodków naukowych zajmujących się dziejami polskiego ziemiaństwa dołączyło Muzeum Zamoyskich w Kozłówce. W 2000 r. została tu zorganizowana sesja naukowa nt. *Ostatnie stulecie Lubelszczyzny ziemiańskiej*, połączona z otwarciem wystawy o tej samej tematyce¹. Głównym pomysłodawcą i organizatorem konferencji i wystawy była Róża Maliszewska, długoletni kustosz Muzeum Zamoyskich. Plonem konferencji, która skupiła liczne grono badaczy z całej Polski (26 referatów), jest tom studiów ogłoszony drukiem w końcu 2001 r., zawierający większość referatów wygłoszonych w Kozłówce w dniach 8–9 czerwca 2000 r.²

W dniach 22–24 maja 2002 r. w Muzeum Zamoyskich miała miejsce kolejna sesja nt. *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie*, poświęcona zainteresowaniom artystycznym i intelektualnym właścicieli ziemskich na Lubelszczyźnie od czasów staropolskich do XX w. Tematyka poszczególnych referatów i komunikatów była bardzo urozmaicona. Ważne miejsce podczas obrad zajął problem mecenatu ziemiańskiego: Zofia Gołębiowska (UMCS-Lublin), *Mecenat kulturalny Czartoryskich*; Euzebiusz Maj (Lublin), *Mecenat artystyczny Zamoyskich w sztuce ogrodowej na przykładzie Klemensowa i Zwierzynca*; Piotr Kondraciuk (Zamość), *Działalność fundatorska szlachty na terenie Zamojszczyzny w XVIII wieku*; Agnieszka Bender (Lublin), *Rola Radziwiłłów w stworzeniu pierwszych wytwórni tapiserii w Rzeczypospolitej w XVIII wieku*; Krzysztof Gombin (Lublin), *Eustachy Potocki i Ludwik Markiewicz. Rola kolatora i proboszcza przy budowie kościoła pałacowego św. Marii Magdaleny w Sernikach*. Janina Petera-Górak (Lublin) zwróciła uwagę na fundacje kaplic i pomników w rezydencjach ziemiań-

¹ Organizatorom wystawy *Ostatnie stulecie Lubelszczyzny ziemiańskiej* udało się zaprezentować w Kozłówce interesujący wybór eksponatów (dzieła sztuki, archiwalia, druki itd.) związanych z kulturę materialną i duchową ziemiaństwa, a wypożyczonych z kilkudziesięciu kolekcji publicznych i prywatnych. Niestety brak funduszy uniemożliwił wydanie katalogu wystawy.

² *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie. Materiały sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłówce 8–9 czerwca 2000*, oprac. R. Maliszewska, Kozłówka 2001.

skich na Lubelszczyźnie. Kilka referatów omawiało dzieje wybranych założeń dworskich: Mieczysław Kseniak (Lublin), *Uher – obraz siedziby ziemiańskiej sprzed 100 lat*; Henryk Józef Łusiewicz (Lublin), *Dzieje rezydencji Tomasza hr. Zamoyskiego w Jabłoniu*. Grażyna Michalska (Lublin) i Ewa Ziótek (Lublin) zajęły się historią dworu Jana Steckiego w Łańcuchowie, wzniesionego według projektu Stanisława Witkiewicza. O architekturze rezydencji ziemiańskich mówili także: Łukasz Mikołaj Sadowski (Łódź), *Architektura francuska a rezydencje polskiego ziemianstwa w drugiej połowie XIX wieku*, Jan Górak (Lublin), *Przyczynki do architektury dworów na Lubelszczyźnie*. Dużo czasu poświęcono problematyce zainteresowań artystycznych ziemianstwa: Anna Hałata (Lublin), *Pasje ziemianina-artysty. Feliks Smorzewski herbu Rawicz ze Stryjowa*; Bożena Stanek-Lebioda (Lublin), *Stanisław Czachórski agronom z wykształcenia, architekt z zamiłowania*; Anna Czobodzińska-Przybysławska (Romanów), *W poszukiwaniu pewnego genu, czyli o utalentowanych plastycznie z rodu Kraszewskich*; J. Ewa Leśniewska (Łęczna), *Z Łęcznej do Paryża. Szkic o Karolinie Grabowskiej*; Adam Wołk (Puławy), *Ignacy Pieńkowski – ziemianin, malarz Podlasia*. O zainteresowaniach muzycznych mówiły referaty: Mieczysławy Demskiej-Trębacz (Warszawa), *Szlacheccy opiekunowie i promotorzy muzyki rodem z Lubelszczyzny*; Andrzeja Przegalińskiego (Lublin), *Rola muzyki w życiu kulturalnym ziemian Lubelszczyzny*; Katarzyny Janczewskiej-Sołomko (Warszawa), *Zbiór rolek pianolowych w Muzeum Zamoyskich w Kozłowie*. Zainteresowań kolekcjonerskich dotyczyły wystąpienia: Michała Ruta (Lublin), *Zbiory artystyczne pałacu Zamoyskich w Klemensowie*, Andrzeja Żółtowskiego (Warszawa), *Biblioteka milanowska. Zasoby i twórcy*. O życiu literackim i czytelnictwie w domach ziemiańskich mówili: Barbara Czwórnoć-Jadczak (Lublin), *Życie literackie i kulturalne warstwy ziemiańskiej na Podlasiu w czasach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego*; Elżbieta Wierzbička (Lublin), *Zainteresowania historyczno-literackie rodziny Łosiów w okresie od XVII do XX wieku*; Tadeusz Epsztejn (Warszawa), *Biblioteki „wędrówne” w dworach ziemiańskich na Lubelszczyźnie w XIX i XX w.* Ogólną charakterystykę aktywności kulturalnej ziemianstwa Lubelszczyzny dał w swoim referacie Albin Kopruckowiak (Lublin), zaś Jolanta Piotrowska (Puławy) omówiła znaczenie Puław (Czartoryscy) dla kultury ziemiańskiej tego regionu w I połowie XIX w.

Warto zaznaczyć, iż w trzydniowych obradach konferencji oprócz referatów wzięła udział liczna grupa słuchaczy, gości przybyłych głównie z ośrodków naukowych Lubelszczyzny, ale także z Warszawy i innych, a poszczególnym wystąpieniom towarzyszyła ożywiona dyskusja.

Tadeusz Epsztejn